

Financiën Gelderse gemeenten

Jaarrekeningen 2018

Het toezicht op de financiën van de Gelderse gemeenten richt zich voor het bepalen van de toezichtvorm vooral op de begroting. Om de financiële ontwikkelingen binnen de gemeenten goed te kunnen volgen, analyseren wij ook de vastgestelde jaarrekeningen en de ontwikkelingen binnen de balans. Deze cijfers ondersteunen ons bij het verkrijgen van een beeld van de risico's binnen de diverse gemeenten.

De totalen en/of gemiddelden geven, afgezet tegen de afgelopen jaren, een goed beeld van de financiële ontwikkelingen in z'n algemeen.

Deze laatste hebben wij in een aantal grafieken weergegeven, uitgesplitst in de resultaten van de jaarrekeningen de ontwikkelingen binnen de balans en de voorgeschreven kengetallen.

Wij signaleren onder meer dat:

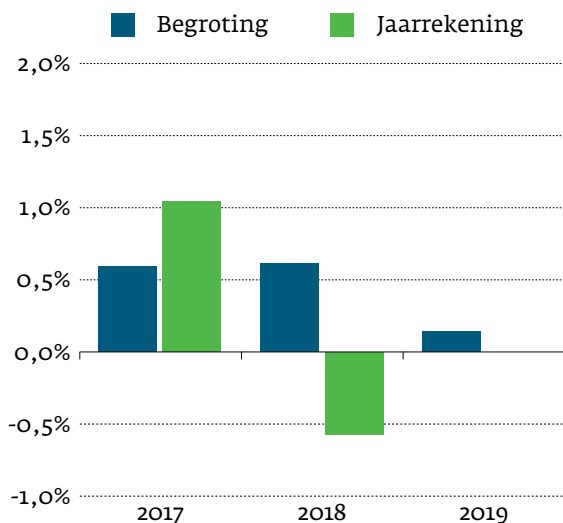
- Er sprake is van een verslechtering ten opzichte van 2017. Gemiddeld is het resultaat positief, maar het resultaat is wel afgenomen ten opzichte van 2017.

- De voornaamste oorzaak is dat de toenemende druk op de gemeenten vooral vanuit het sociaal domein komt.
- Hier de positieve resultaten binnen de grondexploitatie en vrijval van precariovoorzieningen tegenover staan.
- Het eigen vermogen van de gemeenten nog iets doorgroeit en de schulden geleidelijk aan afnemen.
- Het structurele exploitatiesaldo echter negatief is.

De grafieken bevatten de totalen van 54 Gelderse gemeenten. In geval van percentages is een gemiddelde gepresenteerd.

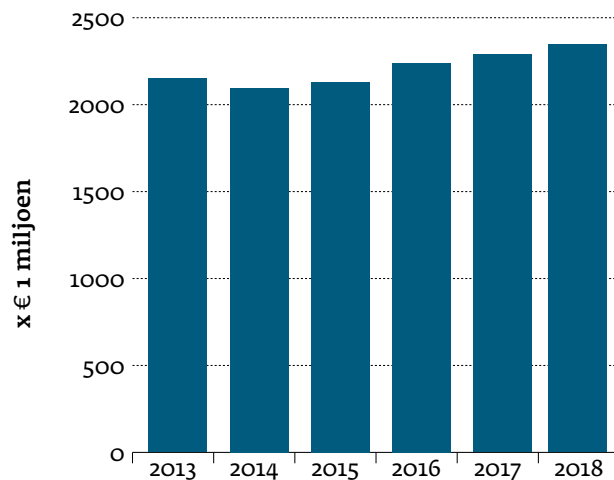
1 Jaarrekeningen 2018

Exploitatiesaldo

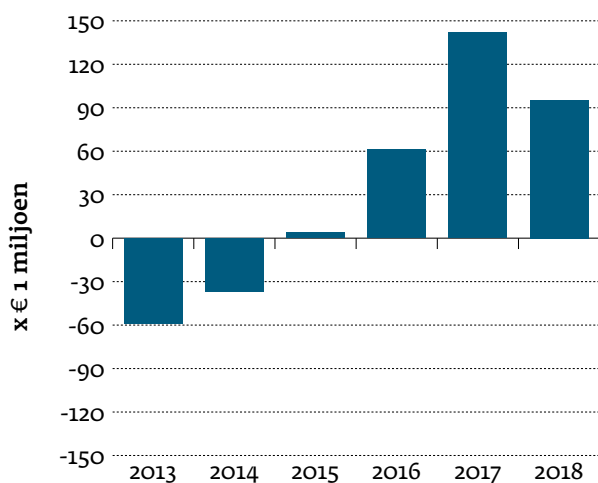
In 2018 zijn de gemeenten niet in staat geweest hun langlopende (structurele) kosten te dekken uit hun structurele middelen. Dit tekort wordt meegenomen naar de volgende jaren.

Totaal eigen vermogen

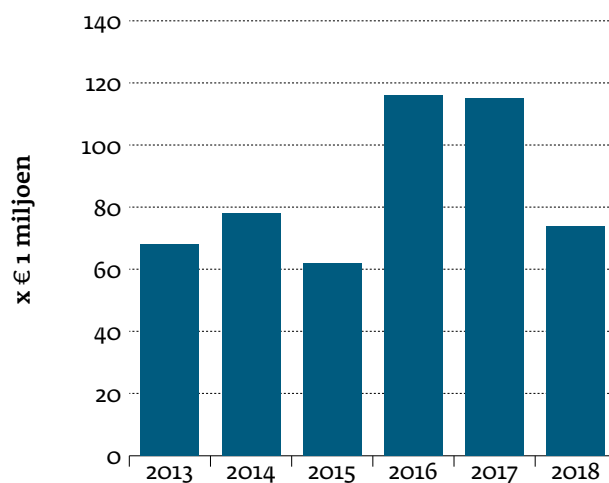
Ondanks het negatieve exploitatiesaldo waren de gemiddelde resultaten wel positief. Daardoor is het totale eigen vermogen van de gemeenten wel toegenomen tot € 2.328 miljoen.

Resultaten grondexploitatie

Een deel van dit positieve resultaat is het gevolg van de grondexploitatie. Door de aantrekkende markt kunnen veel gemeenten hun grond weer goed verkopen.

Totaal saldi jaarrekening

In totaal hebben de gemeenten dit jaar een positief resultaat van € 73 miljoen. Dit is grotendeels éénmalig uit grondexploitatie en vrijval van precarioreserves.

De bovenstaande grafieken bevestigen de analyse die in de Statenbrief 'Financiële situatie Gelderse gemeenten' van 17 september 2019 met de Provinciale Staten is gedeeld (PS 2019-659). Veel Gelderse gemeenten hebben hun financiële situatie weten te verbeteren. Dit is zichtbaar in de totale saldi van de jaarrekeningen en de stijging van het totale eigen vermogen. Uit de grafiek 'resultaten grondexploitatie' is ook zichtbaar dat in 2018

geld is verdiend door de gemeenten door het verkopen van grond. Dit zijn echter incidentele inkomsten. Het is niet mogelijk om elk jaar zoveel grond te verkopen. Dit zorgt ervoor dat er ondanks de positieve resultaten uit de jaarrekeningen toch een structureel exploitatietekort is. Dit structurele tekort komt voornamelijk voort uit de oplopende kosten in de jeugdzorg en in mindere mate uit de WMO.

2 Kengetallen

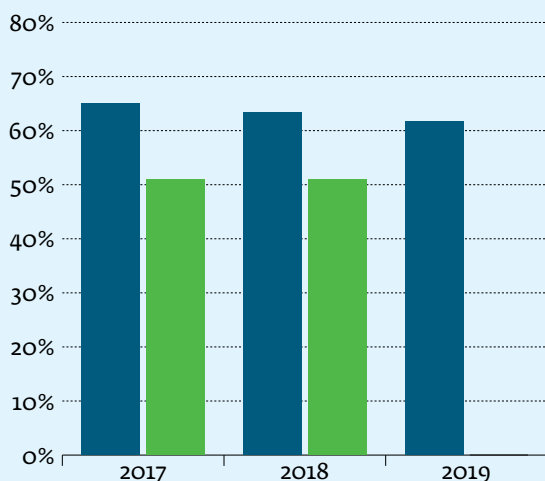
De gemeente presenteert kengetallen in haar begroting en jaarrekening. Wij delen de waarden hiervan in drie categorieën om het risico in te schatten. Categorie C is het meest risicovol, categorie A het minst. In de tabel is de klasse-indeling opgenomen.

	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	< 90%	> 90% en < 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd	< 90%	> 90% en < 130%	> 130%
Solvabiliteit	< 50%	> 20% en < 50%	> 130%
Grondexploitatie	< 20%	> 20% en < 35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte	< 0,5%	> 0,5% en < -0,5%	> -0,5%

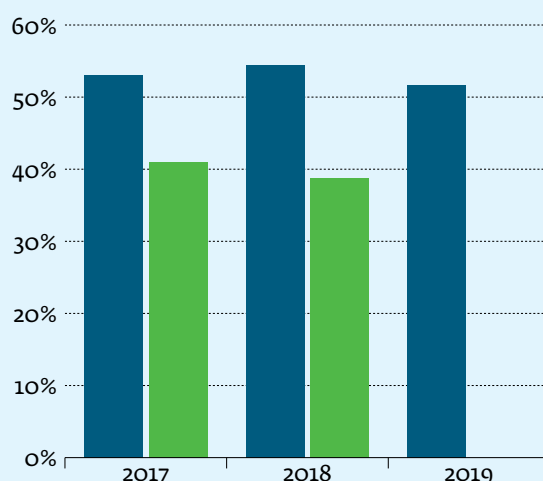
In de volgende grafieken zijn de gemiddelden van de kengetallen van 51 gemeenten opgenomen. In de jaarrekening berekent de gemeente de exacte waarde van de kengetallen. In de begroting gaat het om een inschatting, gebaseerd op een prognose

van de balans. Uit de grafieken blijkt duidelijk dat de gemeenten, gemiddeld gezien, op begrotingsbasis hun cijfers minder positief inschatten dan dat ze achteraf in werkelijkheid blijken te zijn.

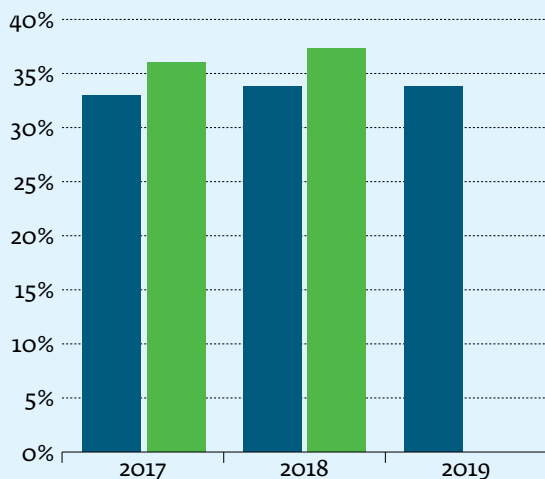
Netto schuldquote

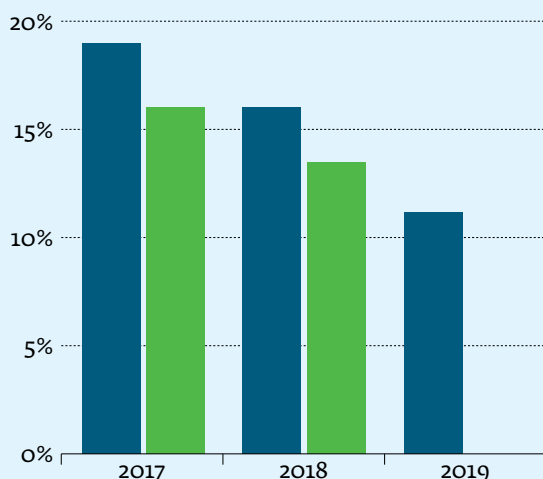
Gecorrigeerde Netto schuldquote

Solvabiliteit

Grondexploitatie

■ Begroting ■ Jaarrekening

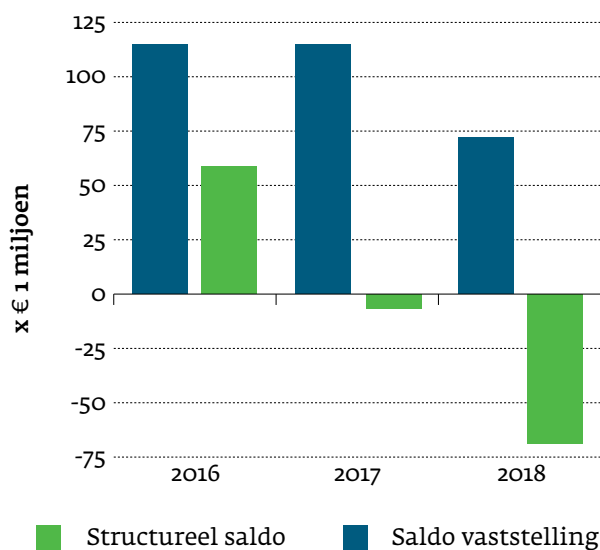
Uit de kerngetallen blijkt ook dat de financiële situatie iets is verbeterd. Gemeenten hebben meer schulden afgelost (gecorrigeerde netto schuldquote is gedaald met 1%) door de verkoop van gronden uit de grondexploitatie (daling van 5%). De netto schuldquote en solvabiliteit is

gelijk gebleven. Alleen het structurele exploitatiesaldo is gedaald van 1% naar -0,5%. Dit betekent dat gemeente voor 2019, 2020 en verder hun uitgaven moeten beperken of de inkomsten moeten verhogen om ook in de toekomst een structureel sluitende begroting te hebben.

De problematiek waarmee gemeenten te kampen hebben, wordt echter pas duidelijk uit het laatste kerngetal. Namelijk de structurele exploitatieruimte. Als deze negatief is, betekent dit dat de gemeente teert op haar reserves of dat ze gebruik maakt van tijdelijke inkomsten om langlopende en terugkerende kosten te dekken.

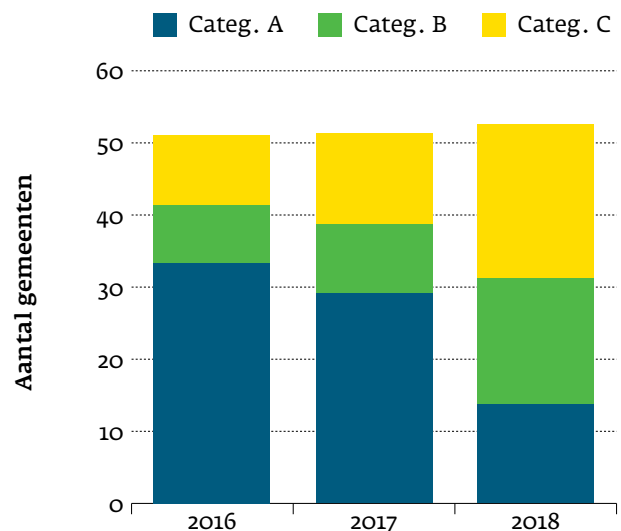
kosten en inkomsten een indicatie zijn voor de verwachte kosten in inkomsten in 2019, 2020 en verder. Dit illustreert dat er ondanks de positieve saldo's van de gemeenten, het achterliggende verhaal toch minder rooskleurig is.

Totaal saldi jaarrekeningen Gelderse gemeenten

De bovenstaande grafiek maakt het verschil duidelijk tussen het resultaat van de gemeenten (blauw) en het structurele exploitatiesaldo (groen). Deze grafiek is een andere weergave van de grafiek op de pagina 1. Uit deze grafiek wordt duidelijk dat veel Gelderse gemeenten in 2018 niet in staat zijn geweest om hun lopende kosten te dekken met lopende inkomsten. Dit baart zorgen, omdat deze

Kerngetallen struct. expl.ruimte

De tweede grafiek geeft meer inzicht in de hoeveelheid gemeenten die een negatief structureel exploitatiesaldo hebben. In 2018 scoren nog maar 14 gemeenten een A voor hun exploitatiesaldo tegenover 34 in 2016. Met 21 gemeenten is de grootste groep de gemeenten met een C voor hun exploitatiesaldo. Dit betekent dat zij niet in staat zijn geweest hun lopende uitgaven te dekken uit de lopende inkomsten. 17 gemeenten vallen in categorie B, waarbij hun exploitatiesaldo dicht bij nul licht.

Provincie Gelderland

Markt 11
6811 CG Arnhem
Postbus 9090
6800 CX Arnhem
026 359 99 99
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl